
VEKKU!
F 02 1520 153

Vettä on hyvä olla, kiehuvaan jäähdyttimeen, ja muuhunkin. Muutamat ihmiset väittävät, että tavallisesta vedestä tulee vähitellen arvokkaampaa kuin öljy!

Sadussa ''Elämän vesi'' kerrotaan, kuinka arvokasta vesi voi olla. Oletko jo lukenut sen?

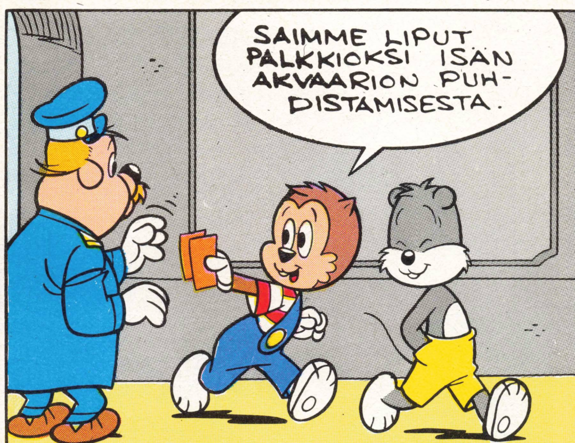
Tässä kuvassa Venla noutaa vettä suurella ruukulla. Mutta useampiakin ruukkuja on! Montako ruukkua löydät tältä sivulta, ja montako muualta tästä lehdestä? Etsipä hyväksi lopuksi pikkuinen tonttu, joka on ovelasti kätkeytynyt tälle sivulle?

(Ratkaisut voit tarkistaa sitten sivulta 21.)

VEKKULI

SALAMATKUSTAJAT

OHOI! KAKSI MAAKRAPUA TYYRPUURIN PUOLELLA!
PITÄISIKÖHÄN NE VANGITA JA VETÄÄ KÖLIN ALITSE?

AINA NIIDEN... PITÄÄ TYÖNTÄÄ NENÄNSÄ JOKA PAIKKAAN!
SIINÄ SANOIT TODEN SANAN!

MINÄPÄ KEKSIN! HANKITAAN VÄKEVÄ LIITTOLAINEN!

VEKKULI JA LAURI SAAVAT PIAN ÄKKILÄHDÖN!

VAHTIMESTARI! ME TUNNEMME NUO KAKSI! NE RIKKOVAT AINA KAIKEN!
KETKÄ? MISSÄ? MIKSI?

NE OVAT KAUHEAN JUONIKKAITA, VAIKKEI SITÄ PÄÄLTÄKATSOEN LUULISI...

SIIS HULIGAANEJA MINUN MUSEOSSANI! LIIKA ON LIIKAA!

HEI, TE SIINÄ!... MITÄS TE OI-KEIN AIOTTE?

TÄÄLLÄ EI HAR-RASTETA ILKIVALTAA, ETTÄS TIEDÄTTE!

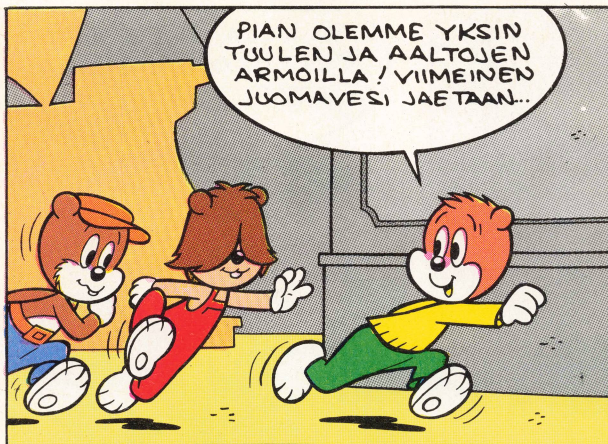

MUTTA...EMMEHÄN ME OLE TEHNEET MITÄÄN...
ÄLKÄÄ YRITTÄKÖ ESITTÄÄ VIATTOMIA! HAA!

SAATTE KYMMENEN MI-NUUTTIA POISTU-MISAIKAA!

SEHÄN ONNISTUI, YLI ODOTUSTEN! IHAN TÄSSÄ TULEE VATSA NAURUSTA KIPEÄKSI!
LUIKKIVAT TIE-HENSÄ NOLOINA KUIN UITETUT KOIRAT!

JA NYT MEILLÄ ON VAPAA TIE, KAVE-RIT! MISTÄ ALETAAN?

KATSELLAAN ENSIN YMPÄRILLEMME. KYLLÄ TÄSSÄ JOTAIN KEKSITÄÄN!

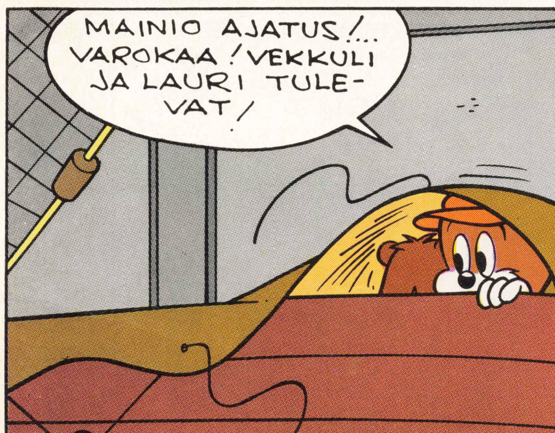

PIAN OLEMME YKSIN TUULEN JA AALTOJEN ARMOILLA! VIIMEINEN JUOMAVESI JAETAAN...

...JA PYYDYSTETÄÄN KALOJA PALJAIN KÄSIN! MAHTAVA ELÄMYS!

ET KAI OLE TOSISSASI? TUO KUULOSTI JO PELOTTAVALTA!
TÄSSÄ PÄHKINÄNKUORESSA MATKAAMME HALKI MYRSKYÄVÄN VALTAMEREN!

EI MAATA NÄKYVISSÄ... EI KURJINTA KALLIOLUOTOAKAAN!

MUTTA KUN MUSEO SULJETAAN LOUNAAN AJAKSI, NIIN SILLOINPA SAADAAN NÄHDÄ!

MAINIO AJATUS!... VAROKAA! VEKKULI JA LAURI TULEVAT!

HARMILLINEN JUTTU! MIKÄ SILLE VAHTIMESTARILLE MAHTOI TULLA?

HETKINEN! KATSOS TUOTA!
JA TIETYSTI ME SAAMME SYYN NISKOILLEMME!

EIPÄ HÄTÄÄNNYTÄ! KORJATAAN ASIA!

JOS VAHTIMESTARI NYT TULISI, NIIN SIITÄ VASTA MYRSKY NOUSISI!
MUTTA TÄLLÄ KERTAA VOISIMME AINAKIN SELITTÄÄ MISTÄ ON KYSYMYS.

PELASTUSVENEEMME ULKOPUOLELTA KUULUU PUHETTA.
MYRSKY SIELLÄ VAIN RAIVOAA.

OLETTEKO VALMIIT? NYT ON AIKA NOUSTA LAIVASTA.

PEITE ON KIINNI! ME EMME PÄÄSE POIS!
OHOO? TAISIN KUULLA TUTUN ÄÄNEN...

PELASTAKAA MEIDÄT! PÄÄSTÄKÄÄ MEIDÄT POIS! APUA!
AHAA! TAAS TE KAKSI!!
EMMEHÄN ME MITÄÄN VATSASTAPUHUJIA OLE!

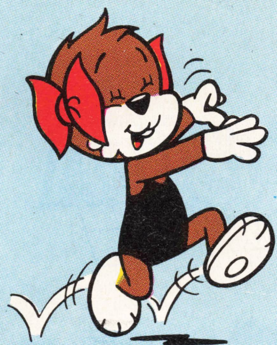

SAISITTE HÄVETÄ! MENKÄÄ MATKOI-HINNE ÄLKÄÄKÄ ENÄÄ NÄYTTÄYTY-KÖ TÄÄLLÄ!

SUOKAA ANTEEKSI! PIENEKSI LOHDUTUKSEK-SI SAATTE KUUKAUSI-LIPUN MUSEOOMME!

EMME ME NYT NIIIN KILTTEJÄ OLE - MUTTA MO-NET KIITOKSET!

LOPPU

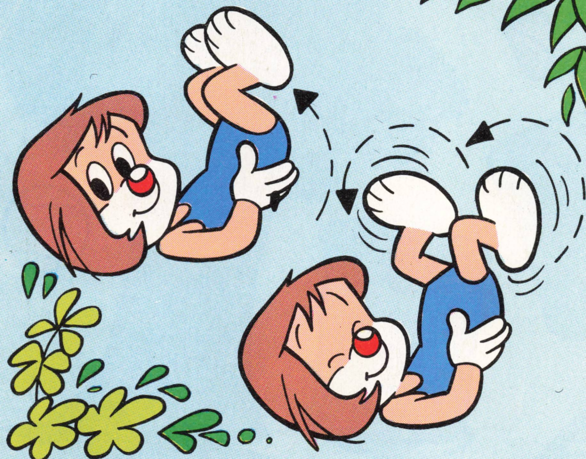

ALA PÄIVÄSI VOIMISTELLEN

Se, joka kulkee unissakävijän tavoin elämän halki, ei näe mitään, ei kuule mitään eikä kerta kaikkiaan koe mitään. Hän on yhtä väsynyt aamuin illoin.

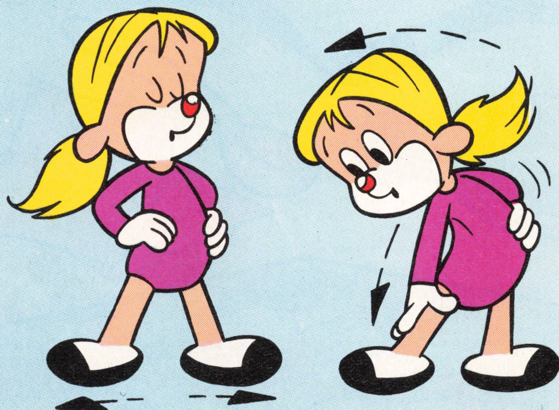

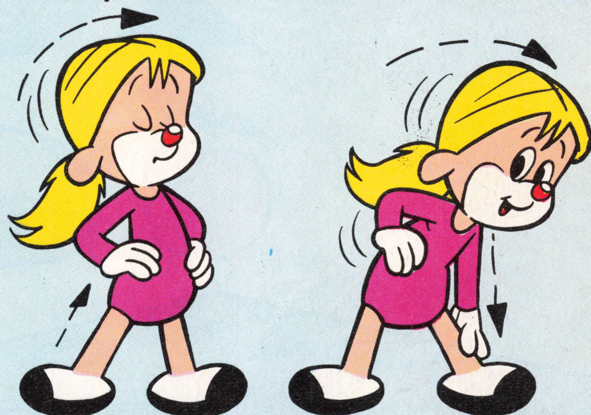
Mutta me, sinä ja minä, tiedämme mitä pitää tehdä! Me hyppäämme nopeasti vuoteesta ja vähän voimistelemme että pääsemme aamulla käyntiin. Tässä on sinulle kolme helppoa liikettä, joilla voit aloittaa:

"Pyöräily"

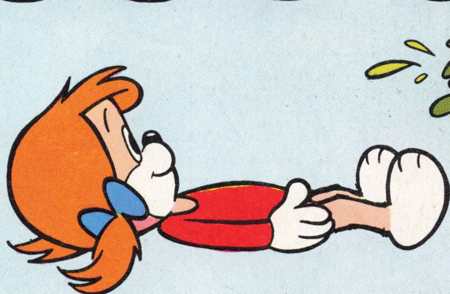
Asetu selin makuulle ja tartu molemmin käsin lantioihisi. Kohota jalat ja lantio ylös samalla kun tuet olkavarsiasi lattiaan. Polje nyt minkä jaksat! Tämä harjoitus karistaa nopeasti ruumiista viimeisetkin unet ja tekee pirteäksi kuin peipposen!

"Jousi"

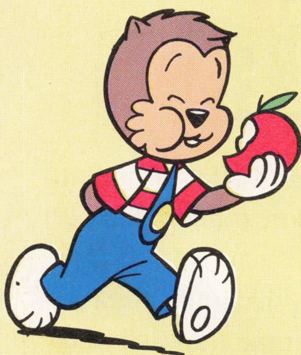
Seiso suorana kuin kynttilä, jalat vähän harallaan ja kädet lanteilla. Tee sitten taivutuksia vuoroon vasemmalle, vuoroon oikealle. Yritä päästä niin syvään kuin suinkin!

"Istuilu"

Asetu selin makuulle polvet vähän koukussa. Nouse sitten istumaan — ilman että otat tukea lattiasta — ja yritä tavoittaa varpaankärjet sormenpäilläsi. Se tuntuu vatsalihaksissa!

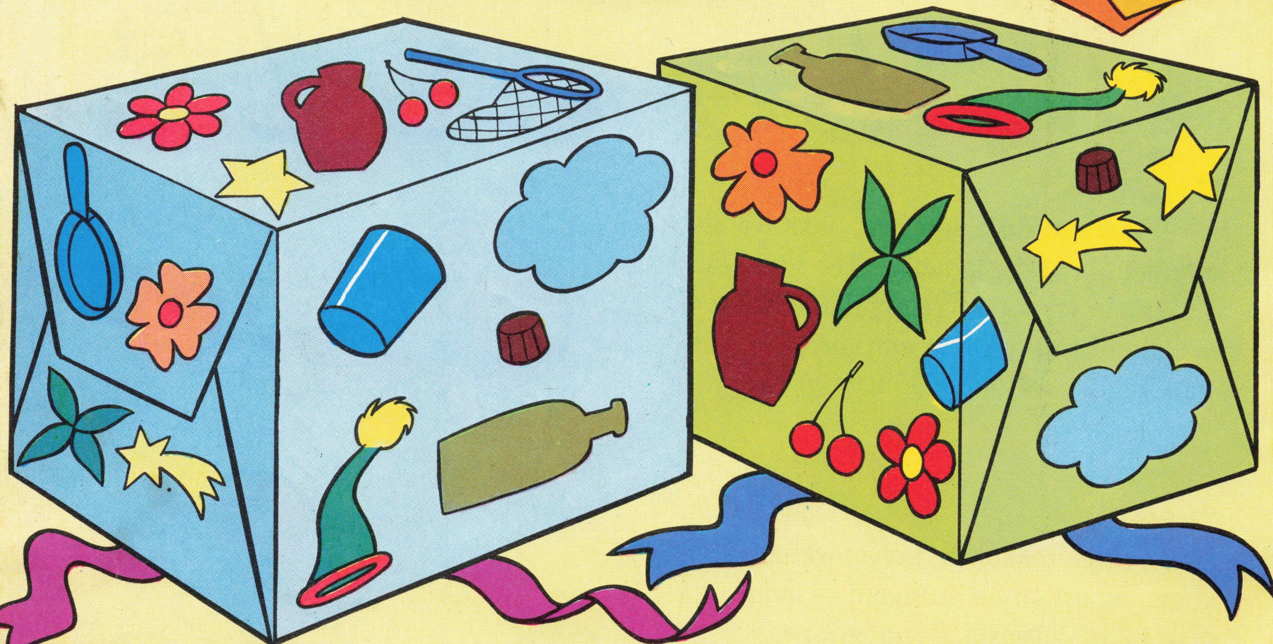

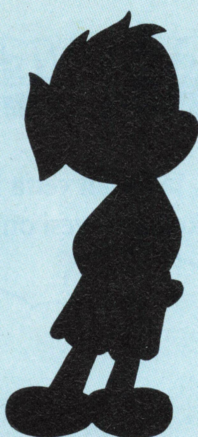
PIENIÄ PÄHKINÖITÄ

Tässä näet muutaman kapistuksen, jotka kuuluvat parittain yhteen. Niinkuin nyt omena ja puu. Yritäpä yhdistää parittain nuo kaikki muut! Jos selviät 60 sekunnissa, olet koko etevä!

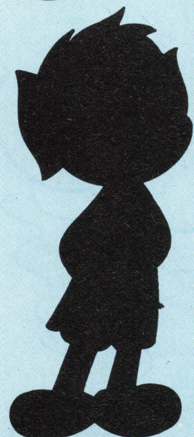
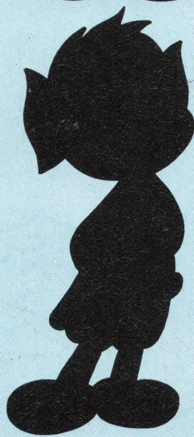

Nämä kaksi pakettia on kääritty hauskaan käärepaperiin. Kaikkia kuvioita on yksi kummassakin kääreessä . . . paitsi yhtä. Mikä kuvio se on?

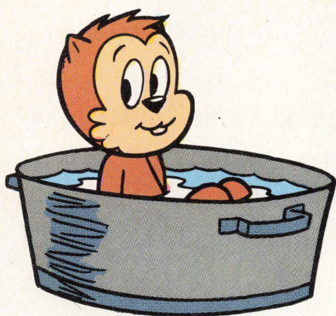

Onko tässä sama Venla kuuteen kertaan? Melkein, muttei aivan. Vain yksi varjo on tarkalleen samanlainen kuin Venlan kuva. Mikä varjo se on?

(Ratkaisut voit katsoa lopuksi sivulta 21.)

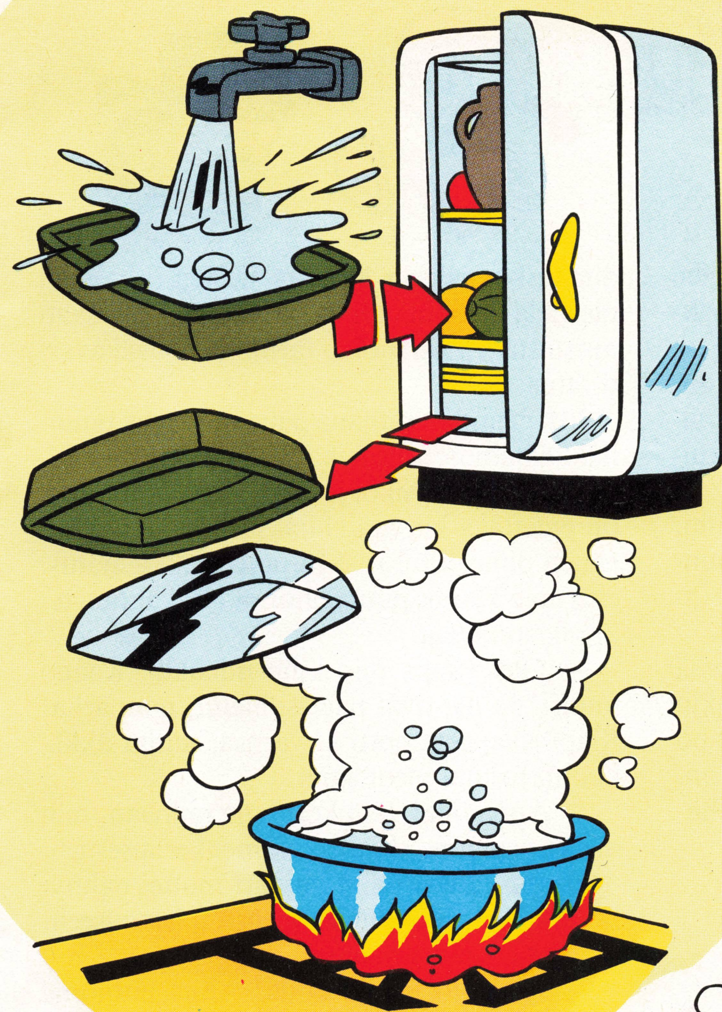

Turre tahtoo takaisin koppiinsa, mutta tie on täynnä esteitä. Yritä sinä auttaa Turre kotikoppiin ja tutki samalla mitkä kuusi kapistusta ovat tässä kuvassa ikäänkuin eksyneet väärään ympäristöön!

VAIN TAVALLISTA VETTÄ...

Elämä syntyi kerran vedessä, ja ilman vettä Maa olisi yhtä eloton kuin Kuu. Vesi on tärkeätä — vesi on oikeata ihmeainetta.

Aurinko paistaa mereen, joka silloin lämpenee ja haihduttaa vesihöyryä. Höyry nousee ylöspäin, ja siitä tulee pilviä, jotka purjehtivat maalle päin. Pilvet jäähtyvät, höyry muuttuu taas vedeksi ja lankeaa sateena maahan. Jos on oikein kylmä, vesihöyrystä tuleekin lumihiutaleita.

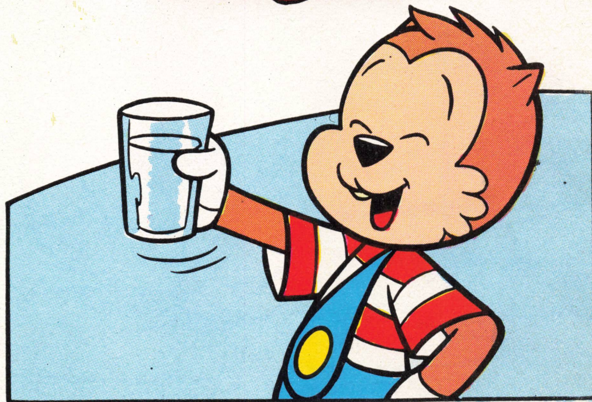

Vesi jäätyy pakkasella kivikovaksi jääksi. Jos panet jäänpalasia kattilaan ja kattilan lämpenemään liedelle, jää sulaa taas takaisin vedeksi.

Sitten vesi alkaa kiehua. Silloin siitä alkaa nousta vesihöyryä — samaan tapaan kuin merelläkin — höyry kun on ilmaa keveämpää.

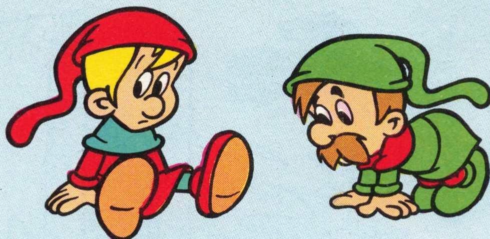

Melkein kaikissa elintarvikkeissa, puussa, jopa kivissä on vettä. Kun perkaat puutarhamansikoita, maljan pohjalle kertyy kohta hyvää, makeata mehua. Se on melkein pelkkää vettä. Ja kun keität mitä tahansa kattilassa, missä on kansi päällä, niin keitinvedestä kohoava höyry tiivistyy kannen sisäpintaan vedeksi.

Kirkas, raikas vesi on paras janonsammutin. Jos juomme paljon vettä joka päivä, voimme hyvin ja pysymme terveinä.
Tiesitkö muuten, että sinä (ja sen puoleen kaikki muutkin ihmiset) olet suurimmaksi osaksi pelkkää vettä?!

HYVÄNYÖN-satu

Klapi-Kaapo ja tontut

Muiden halonhakkaajien kera nuotiotulen ääressä istuessaan Klapi-Kaapo oli enimmäkseen hiljaa ja kuunteli, kun muut kertoivat tarinoita metsän pikkuväestä, peikoista, tontuista ja maahisista. Kertomukset olivat milloin surumielisiä, milloin hilpeitä — usein kuitenkin jännittäviä.

Kaapo ei toki uskonut näihin tarinoihin, mutta hänestä oli yhtä kaikki mukava kuunnella, koska niissä puhuttiin usein köyhistä ihmisistä jotka metsänväki pelasti pinteestä.

— Ajatella, jos minuakin kerran elämässä noin onnistaisi. Ehkäpä metsässä kuitenkin tosiaan asuu pikkuväkeä, mietti Klapi-Kaapo vaeltaessaan eräänä aamuna metsään työhön.

— Mutta minä olen jo niin vanha, että hädin tuskin jaksan kirvestä nostaa . . . enkä ole vielä ikänäni nähnyt yhtään peikkoa saati maahista. Ei kai moisia tarinoita voi vakavasti ottaa.

Myöhemmin samana päivänä köyhä puunhakkaajamme seisoi katsellen valtavaa, ikivanhaa puuta. Alkoi jo hämärtää, ja Kaapon oli pidettävä kiirettä ehtiäkseen kaataa puun ennen pimeän tuloa. Mutta jo pelkkä ajatus, että noin kaunis puuvanhus pitäisi kantaa, teki oikein pahaa.

— Olet vanha niin kuin minäkin, Kaapo mutisi. Ja nyt ovat päiväsi luetut, puuparka! Klapi-Kaapo kohotti kirveensä, mutta äkkiä kuului jostain pieni ääni:

— Anna olla! Jätä kotimme rauhaan, niin me korvaamme sinulle kymmenkertaisesti.

Kaapo juoksi puun ympäri muttei nähnyt ketään. Hän kohotti kirveensä toistamiseen, mutta taas sama ääni sanoi:

— Älä riko meiltä kotia! Anna puumme kasvaa!

Ja suureksi hämmästyksekseen Kaapo huomasi rivin punaisia myssyjä pistävän esiin puunkolosta. Ja myssyjen alta kurkistelivat uteliaat kasvot.

— Menninkäisiä?? Onko teitä todella olemassa? huudahti ällistynyt Kaapo, ja pikku olennot nyökkäsivät innokkaasti.

— Totta kai me olemme olemassa, näethän sen itsekin. Ja sinut me tunnemme oikein hy-

vin. Sinä olet hyvä ihminen, ja me tahdomme auttaa sinua. Mutta ole kiltti ja säästä vanha puumme. Tässä me olemme aina asuneet, ja tähän haluamme jäädä.

Hymyillen Kaapo laski kirveensä ja sanoi:

— Enhän minä toki halua teiltä kotia riistää. En vain tiennyt, että tässä puussa asui joku. Eipä tässä muu auta kuin etsiä uusi puu, jotta kerkiän tässä vielä halkoja tehdä.

Silloin tontut nauroivat ja sanoivat:

— Sen joka on meille kiltti ei enää koskaan tarvitse nähdä vaivaa elantonsa eteen. Mene sinä vain kaikessa rauhassa kotiin viettämään vanhuudenpäiviäsi.

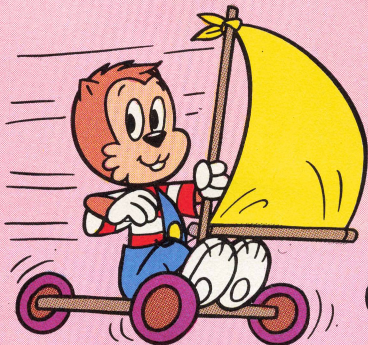
Kaapo syleili tonttuja ja lähti iloisena kotia kohti. Ja kuinka ollakaan, talonsa edustalta hän löysi kaksi hienoa halkopinoa! Samoin kävi seuraavana päivänä, ja sitä seuraavana. Ja näin jatkui koko Kaapon loppuelämän ajan, eikä hänen enää koskaan tarvinnut palata raskaaseen työhönsä.

Ja aina kun nuotion ääressä kerrotaan tarinoita, hymyilee Kaapo itsekseen ja ajattelee hyvillä mielin kaikkea tapahtunutta.

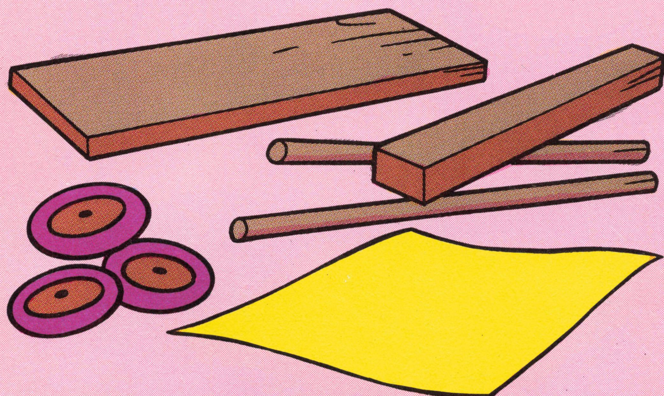

VEITIKAT
NOUSEVAT MAIHIN!

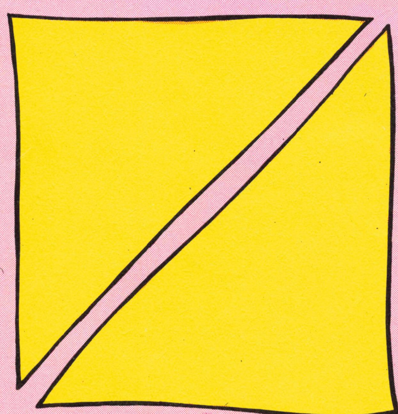

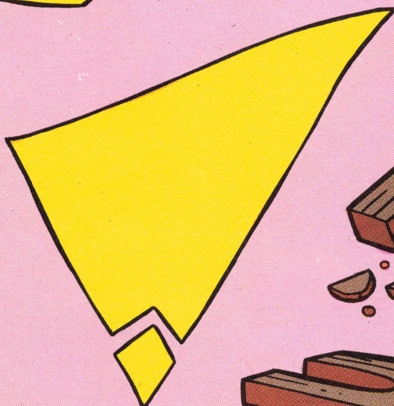

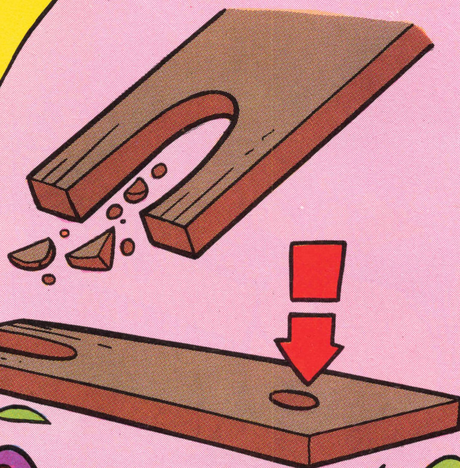
TEE ITSELLESI KILPAPURJEHTIJA!

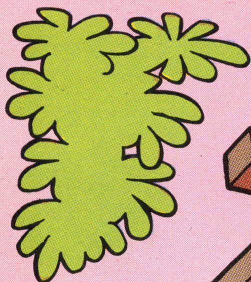

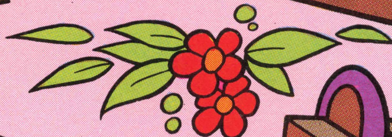
Tarvitset laudan (paksuus 0,5 cm, leveys 10 cm, pituus 30 cm), puunpalasen (paksuus ja leveys 2 cm, pituus 25—30 cm), kaksi pyöreätä puikkoa (paksuus n. 1 cm, toisen pituus 30 cm, toisen 20 cm), kolme pyörää ja palasen kangasta.

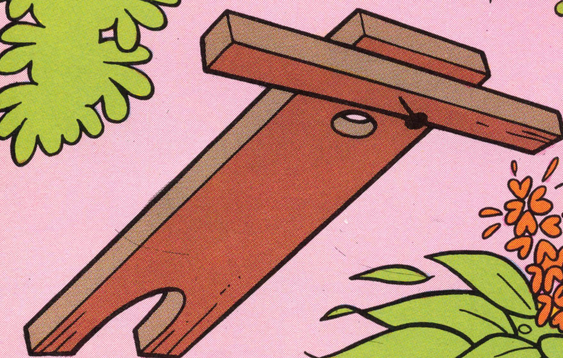

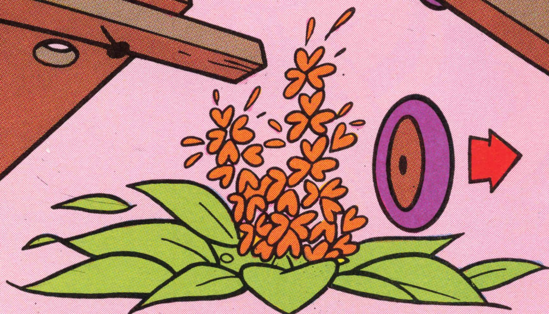

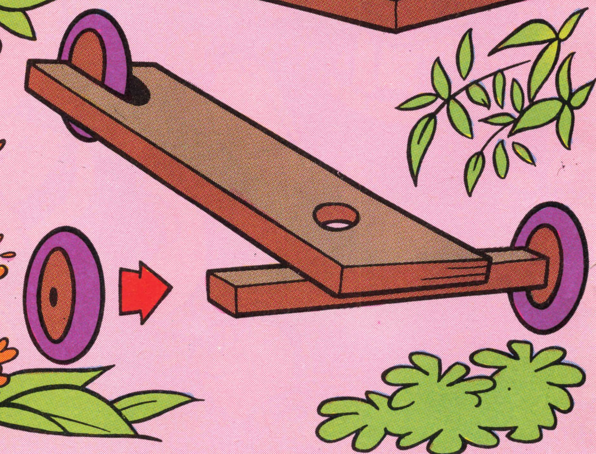

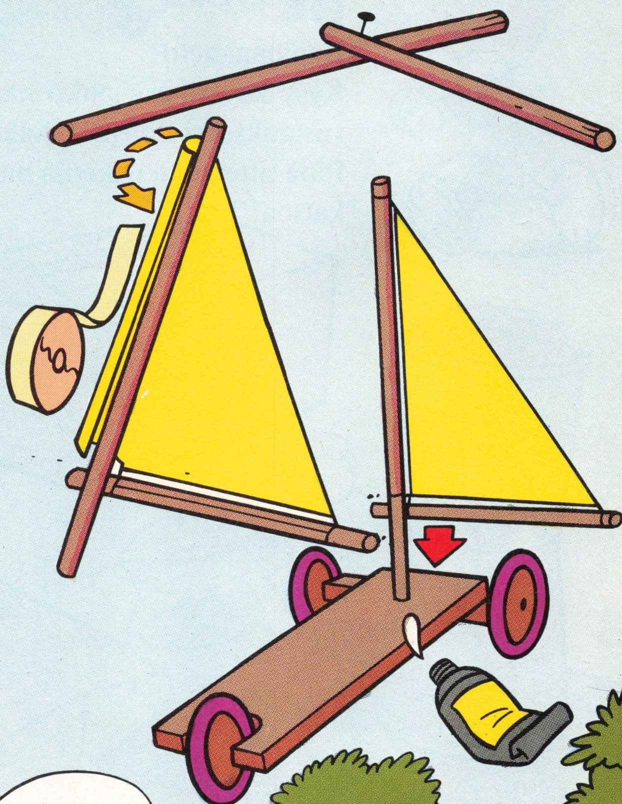
Jos katsot kuvista oikein tarkkaan, osaat varmaan näperrellä itsellesi kilpapurjelaudan.

Jos tarvitset apua, joku perheestäsi varmaan on käytettävissä.

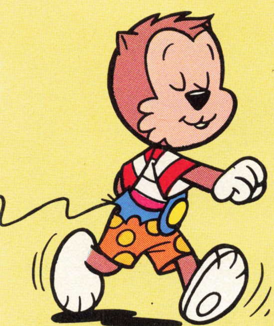
Muutamia hyviä vinkkejä:
Etupyörät panet parhaiten paikoilleen ruuveilla. Takapyörä pannaan paikoilleen pitkän naulan avulla — se toimii samalla akselina.

Purjeen voit kiinnittää lujalla teipillä — tai liimata lujasti suoraan mastoon ja puomiin.

Maston reiän tulee olla sen verran ahdas, että joudut vähän ponnistelemaan saadaksesi maston paikoilleen. Voit sitten säätää purjetta kiertämällä mastoa hiukan puoleen tai toiseen sen mukaan mistä päin tuuli käy. Älä siis liimaa mastoa paikoilleen!

Jos sinä ja kaverisi kukin teette oman purjelaudan, voitte sitten järjestää kilpailuja!

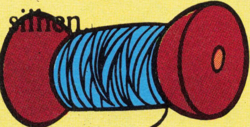
Hokkus Pokkus

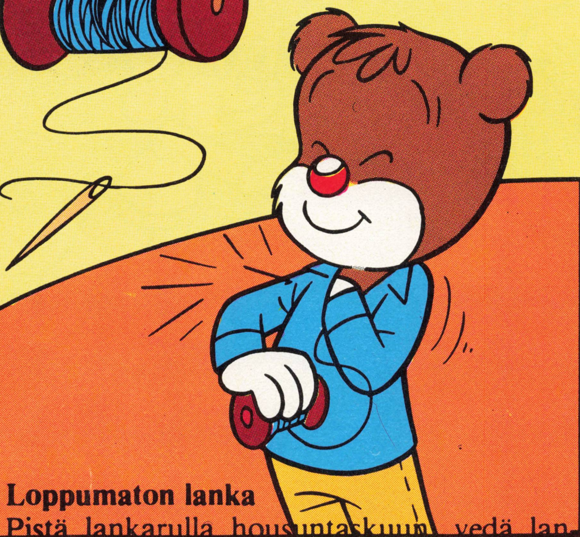
Rapinapaketti

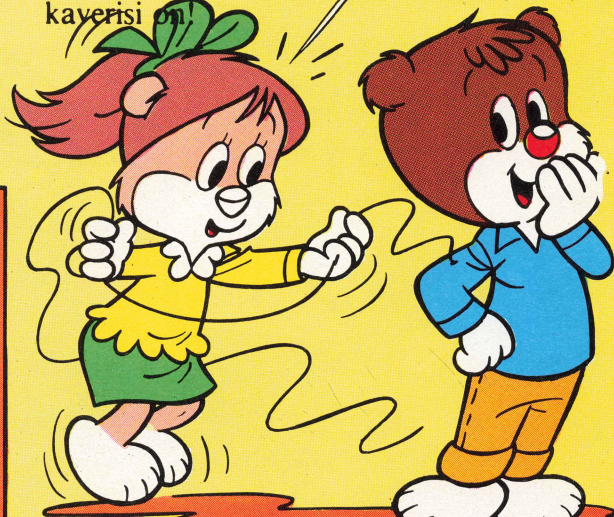
Kysy kaveriltasi, onko hän kovastikin rohkea. Saat varmaan vastaukseksi "olen!", jolloin voit ovelasti sanoa: "Hyvä juttu. Pidä sitten tätä pakettia huoneessasi yön yli, mutta sisään ei saa katsoa!"

Rapinapaketin teet seuraavaan tapaan: Liimaa pohjistaan yhteen kaksi muovi- tai peltipurkkia. Täytä ylempi kuivatuilla herneillä. Aseta sitten laitos peltitarjottimelle ja kiinnitä siihen.

Pakkaa koko komeus hienoon pakettiin, mutta ennen sen sulkemista sinun on kaadettava hernepurkki noin puolilleen kuumaa vettä. Hetken kuluttua paketti alkaa äännellä ja rapista. Sittenpä näemme, kuinka rohkea kaverisi on!

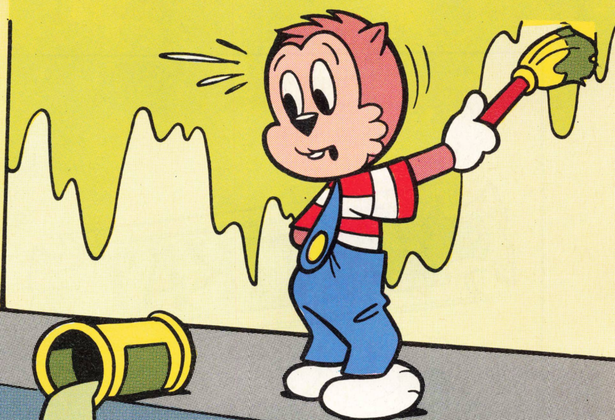

Loppumaton lanka

Pistä lankarulla housuntaskuun, vedä langanpää takkisi sisäpuolella johonkin sopivaan paikkaan ja tuikkaa sen pää sitten neulaa apuna käyttäen kankaan läpi niin että näyttää siltä kuin takissasi olisi irtonainen langanpätkä. Joku kyllä sanoo: "Hei, sinulla on langanpätkä takissasi, annas kun otan pois!" Anna hänen ottaa. Saat nähdä että kaveri hämmästyy kun langasta ei tule loppua ollenkaan!

RATKAISUT

Sivulta 2:
Kuvassa on sen Venlan ruukun lisäksi 4 muuta vesiruukkua. Muualla lehdessä on lisäksi 7 vesiruukkua. Tonttu on kätkeytynyt puuhun ylös oikealle.

Sivuilta 10—11:
Nämä kapistukset kuuluvat yhteen: paperi ja kynä, kukka ja kukkaruukku, lusikka ja lautanen, pullo ja korkki, tennismaila ja pallo, sivellin ja maalipurkki, omena ja puu.

Haavi on vain toisessa paketissa.
Neljäs varjo on täsmälleen Venlan kaltainen.
Näin on Turren kuljettava:

Palmu, maja, sieni katolla, kello pensaassa, koirankopin katosta versova oksa, kuppi nurmikolla: nämä seikat eivät olleet kuvassa oikein kotonaan.

Uusi VEITIKKA-juliste!
Kuvaa sivuilla 16—17 on hauska katsellakin vain, mutta jos tahdot, voit irroittaa kuvan lehteä koossa pitävistä niiteistä ja panna sen vaikka seinällesi.

Julkaisija:
Kirjakerho Lasten Kirjapaketti,
Mestarikustannus Oy
Postiosoite:
Kirjakerho Lasten Kirjapaketti, PL 124,
00121 Helsinki 12, puh. 90-649421
Osoite: Bulevardi 14 A, Helsinki

Toimitus:
Jorma Opas (vastaava) Soile Kaukoranta
Paino: Intergrafica, Milano
ISSN 0357-5152

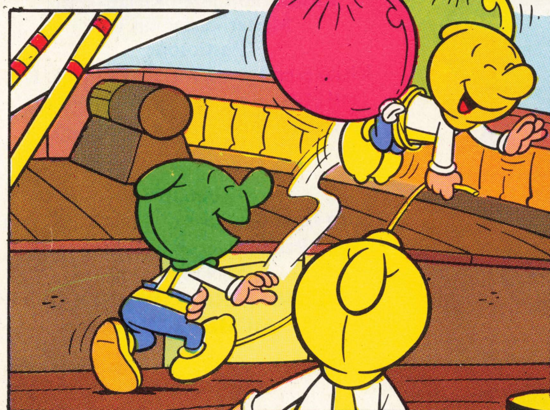
VEITIKAT

"MYRSKY-LINNUKSI" OVAT VEITIKAT KASTANEET LAIVANSA JA MONESSA SE ON JO OLLUT MUKANA. MUTTA NYT SILLÄ ON EDESSÄÄN UUSI TUTTAVUUS:

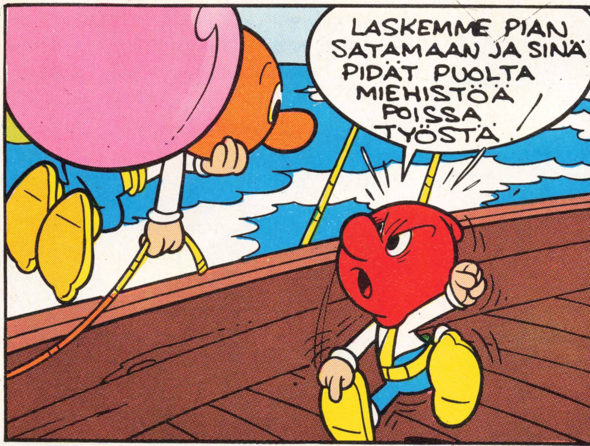
VAAKALINTU

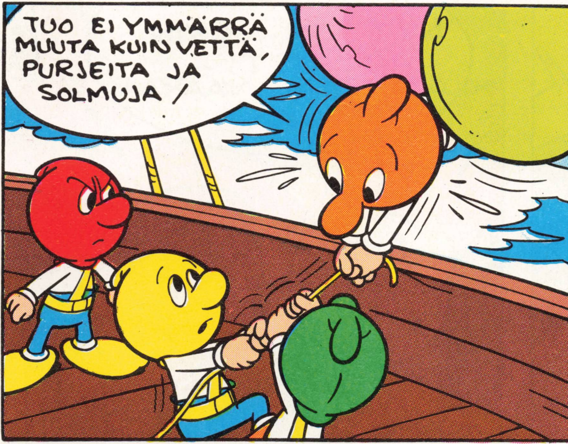

LASKEMME PIAN SATAMAAN JA SINÄ PIDÄT PUOLTA MIEHISTÖÄ POISSA TYÖSTÄ!

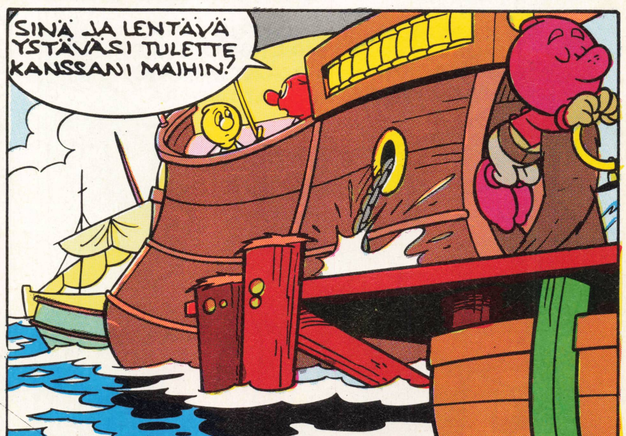

MITÄS SINÄKIN SIINÄ VETELEHDIT? VAI HUVITTAAKO TUO TYPERÄ LENTELY SINUAKIN?
SUURIA KEKSIJÖITÄ YMMÄRRETÄÄN HARVOIN...

TUO EI YMMÄRRÄ MUUTA KUIN VETTÄ, PURJEITA JA SOLMUJA!

TOISINAAN IHMETTELEN, MILLAISISTA IHMISISTÄ KAPTEENEJA TEHDÄÄN...

ONKO KAIKKI VALMISTA MAIHINMENOON?
VALMISTA ON, KAPTEENI! JOKA MIES ON PAIKALLAAN!

RUORIMIES! OHJAA "MYRSKYLINTU" LAITURIIN!

SINÄ JA LENTÄVÄ YSTÄVÄSI TULETTE KANSSANI MAIHIN!

TÄSSÄ SITÄ KUMOTAAN PAINOVOIMA JA SAADAAN HAUKUT PALKAKSI!
VÄHÄN PAREMPI VAUHTI, VITKASTELIJA! MEIDÄN ON OSTETTAVA MUONAVAROJA!

ONKO NYT JOKIN JUHLAPÄIVÄ? KADUT OVAT VALLAN AUTIOT!

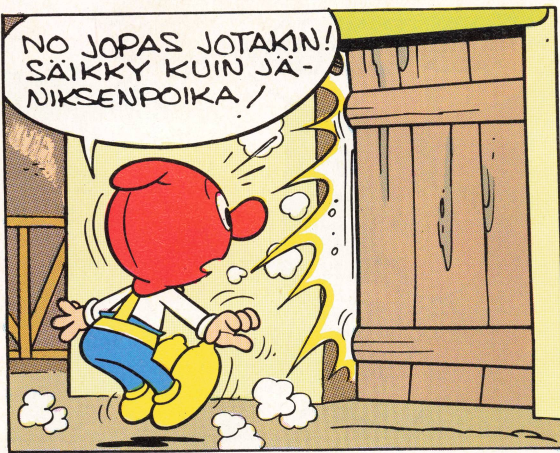

NYT ON JOKIN HULLUSTI... AAVISTAN VAARAA!

PSSST! TÄNNE, NOPEASTI, KAPTEENI...!
HUI, MITEN SÄIKÄHDIN!

MITÄ TÄÄLLÄ ON TEKEILLÄ? LEIKITTEKÖ PIILOSTA? MISSÄ KAIKKI OVAT?
EI NIIN ÄÄNEKKÄÄSTI, HYVÄ YSTÄVÄ!

KAMALIA TAPAHTUU! HIRMUINEN VAAKALINTU TULEE JOKA VIIKKO VAATIMAAN MAHTAVAA RUOKAMÄÄRÄÄ!

JOLLEI SE SAA SITÄ... OOOH! SIINÄ SE ON!

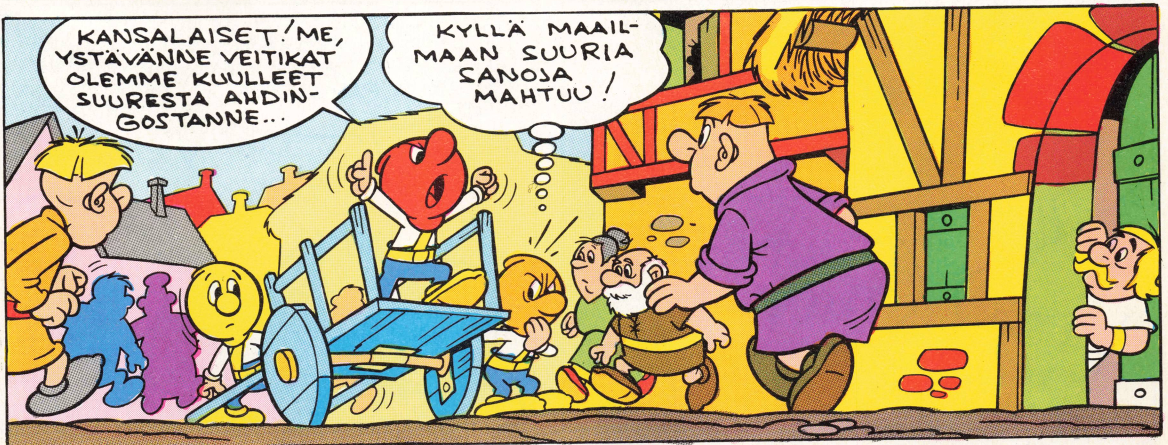

NO JOPAS JOTAKIN! SÄIKKY KUIN JÄNIKSENPOIKA!

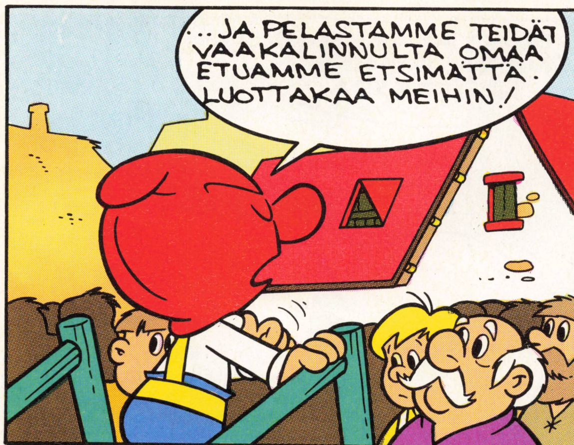

MUISTAKAA, MINÄ TULEN AURINGON NOUSTESSA!
SINUT VANHAN VARIKSEN MINÄ KYLLÄ PUDOTTAISIN ILMASTA, JOS KAPTEENI ANTAISI MINUN LENTÄÄ!

TYHMYYKSIÄ! VAAKALINTU PISTELISI SINUT JA HUPSUT ILMAPALLOSI AAMUPALAKSEEN!

JA PUHE LENTÄMISESTÄ SAA LOPPUA TÄHÄN!

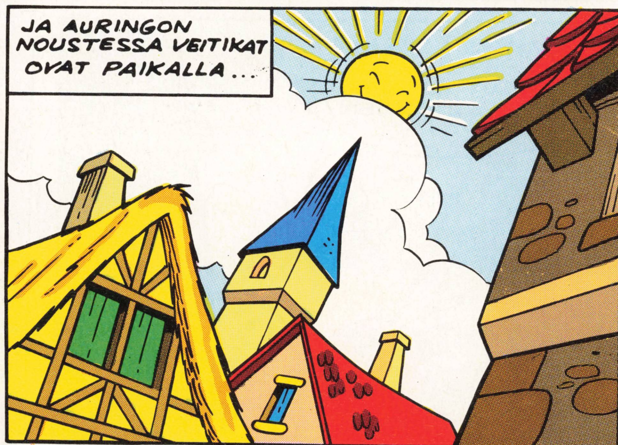

KOHTA SAATTE NÄHDÄ, MITEN TÄLLAISET ASIAT HOIDETAAN! OTTAKAA OPIKSENNE!

KANSALAISET! ME, YSTÄVÄNNE VEITIKAT OLEMME KUULLEET SUURESTA AHDINGOSTANNE...
KYLLÄ MAAILMAAN SUURIA SANOJA MAHTUU!

...JA PELASTAMME TEIDÄT VAAKALINNULTA OMAA ETUAMME ETSIMÄTTÄ. LUOTTAKAA MEIHIN!

VIIS KAPTEENISTA! MINÄ HOIDAN TÄMÄN OMALLA TAVALLANI!

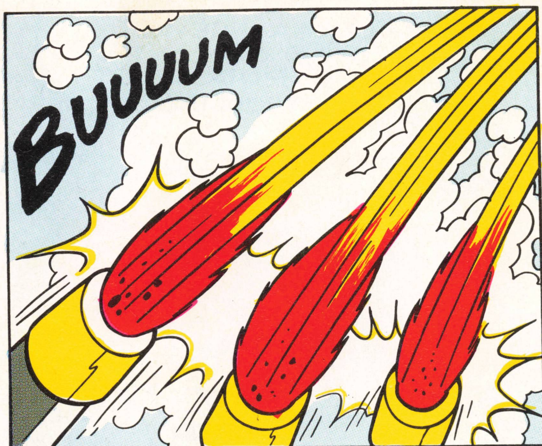

ME KEKSIJÄT EMME KÄYTÄ NIINKÄÄN VOIMIA KUIN PÄÄTÄMME! NIIN SE ON, KAPTEENI!

JA AURINGON NOUSTESSA VEITIKAT OVAT PAIKALLA...

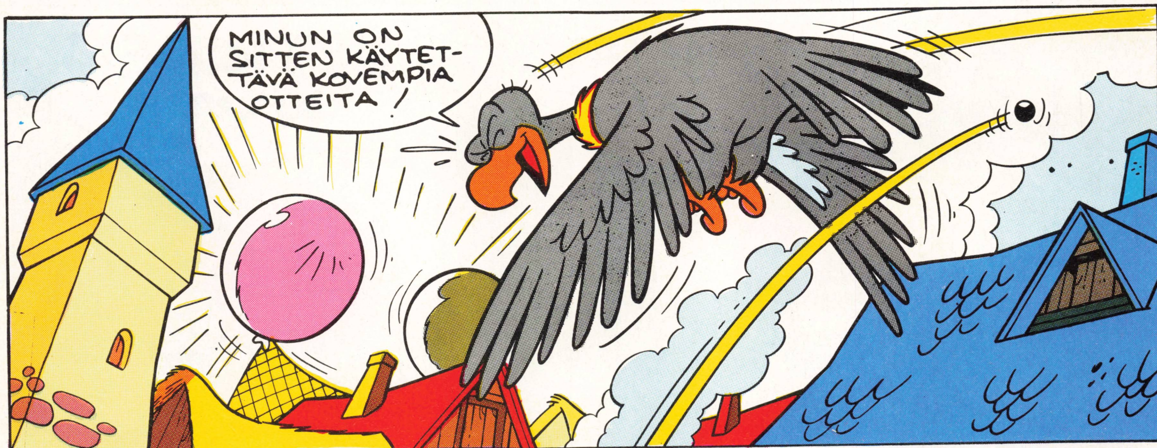

KAIKKI ODOTTAVAT KÄSKYÄNI! KUKAAN EI AMMU ENNEN SITÄ!

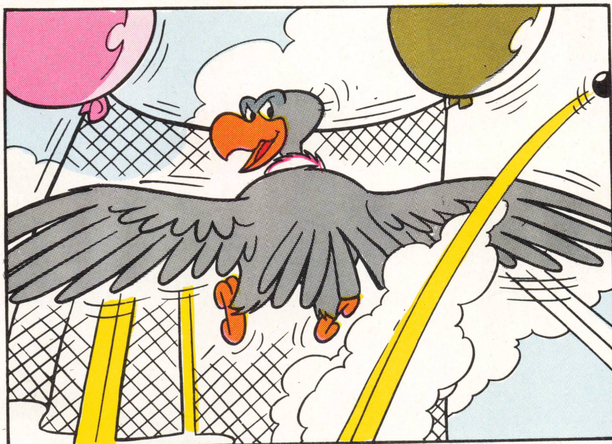

TULTA! TULTA!

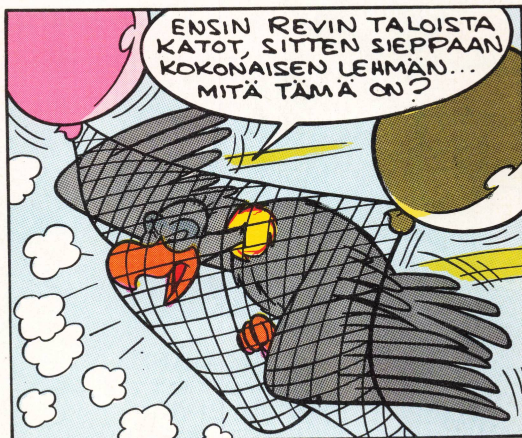

SE NYT TULI PARI SEKUNTIA LIIAN MYÖHÄÄN, MUTTA KAPTEENIT TIETÄVÄT AINA PARHAITEN!

BUUUUM

KASKAS, KASKAS... PIKKU IHMISET YRITTÄVÄT PUOLUSTAUTUA!

MINUN ON SITTEN KÄYTETTÄVÄ KOVEMPIA OTTEITA!

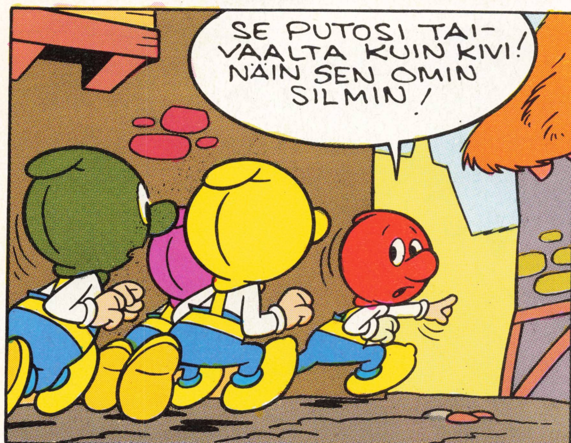

ENSIN REVIN TALOISTA KATOT, SITTEN SIEPPAAN KOKONAISEN LEHMÄN... MITÄ TÄMÄ ON?

OLONI KÄVI ÄKKIÄ KOVIN AHTAAKSI!...

KRAAAK
VRUUUUUM

TÄYSOSUMA! TÄYSOSUMA!
SE TAPAHTUI VARMAAN KUN MINÄ EN KATSONUT!

TULKAA, MIEHET! MEIDÄN ON LÖYDETTÄVÄ PUDONNUT VIHOLLINEN!

SE PUTOSI TAIVAALTA KUIN KIVI! NÄIN SEN OMIN SILMIN!

HETKINEN NYT!

TERVE, KAPTEENI... TERVE, YSTÄVÄT!
VAAKALINTU ON VOITETTU! ME OLEMME PELASTUNEET!

MITÄ TÄMÄ TARKOITTAA? SELITÄ JA NOPEASTI!

TUOTA... PIKKUINEN LENSI SUORAAN ILMA-ANSAANI JA PUTOSI SITTEN MAAHAN...

IHANAA! VAPAA KUIN LINTU! LENTÄMISTÄ EI VOITA MIKÄÄN!

TULE JO ALAS, KAPTEENI! SINÄ OLET SENTÄÄN MAAILMAN PARAS KIPPARI!

LOPPU

VALAS

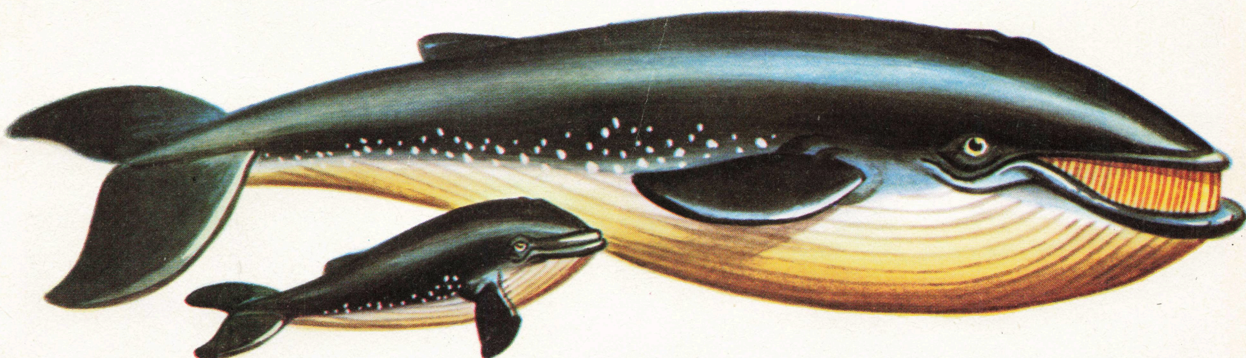
”Vaikkei voidakaan kieltää sitä tosiseikkaa, että valaat ovat vähenemässä, niillä tuskin silti on lähitulevaisuudessa sukupuuttoon kuolemisen vaaraa. Niiden autiot kotiseudut tarjoavat lukuisia turvapaikkoja, jotka epäilemättä pelastavat ne lopulliselta tuholta.”

Näin irjoitti tri A. E. Brehm noin 100 vuotta sitten. Tänään me kaikki tiedämme, miten pahasti tuo tunnettu luonnontutkija erehtyi. Valaat ovat armottoman saalistuksen takia jo vaarassa tykkänään kuolla sukupuuttoon. Tämän valtavan saaliin arvo kasvaa jatkuvasti, ja se houkuttelee aina häikäilemättömämpään pyyntiin.

Modernista valaanpyyntialuksesta ammuttu harppuuna osuu toisinaan jopa 25 metriä pitkään ja 150 000 kiloa painavaan jättiläiseen. Laivan kannella valaan ruho leikataan auki, ja rasvasta valmistetaan traania, jota käytetään mm. margariinin valmistuksessa.

Luonnontutkija Alfred Brehmin aikoina valaita pyydettiin vielä pienistä soutuveneistä käsin. Maaliskuussa pyyntikauden alkaessa suuret alukset matkasivat sopivaan vesistöön ja laskivat ankkurin. Sitten tähystettiin yötä päivää, jotta voitiin havaita korkea vesipatsas jonka valas aina suihkauttaa ilmoille noustessaan pintaan hengittämään. Ja tähystäjän ilmoitettua: ”Valas näkyvissä!” laskettiin veneet vesille ja yhteistoimin pyydystettiin tuo majesteettinen ilmestys.

Kuvissa näet sinivalaita, jotka kuuluvat hetulavalaisiin. Näillä valailla ei ole ensinkään hampaita vaan rihmamaiset hetulat leuoissa. Tätä tiheää ”harjaa” voisi lähinnä verrata suodattimeen. Sinivalas ui kita ammollaan suureen äyriäis- ja planktonparveen, sul-

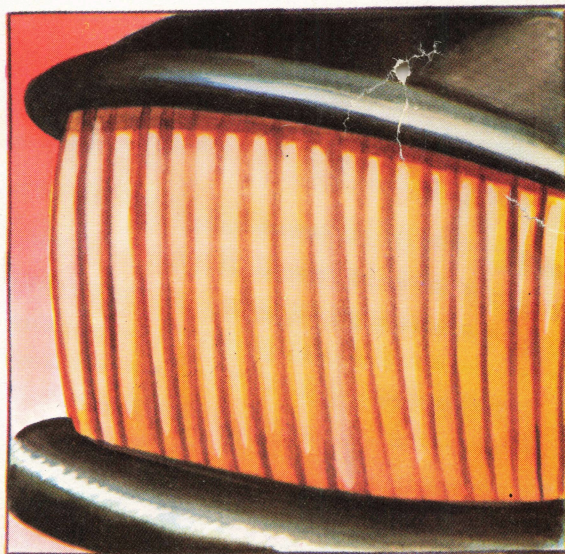

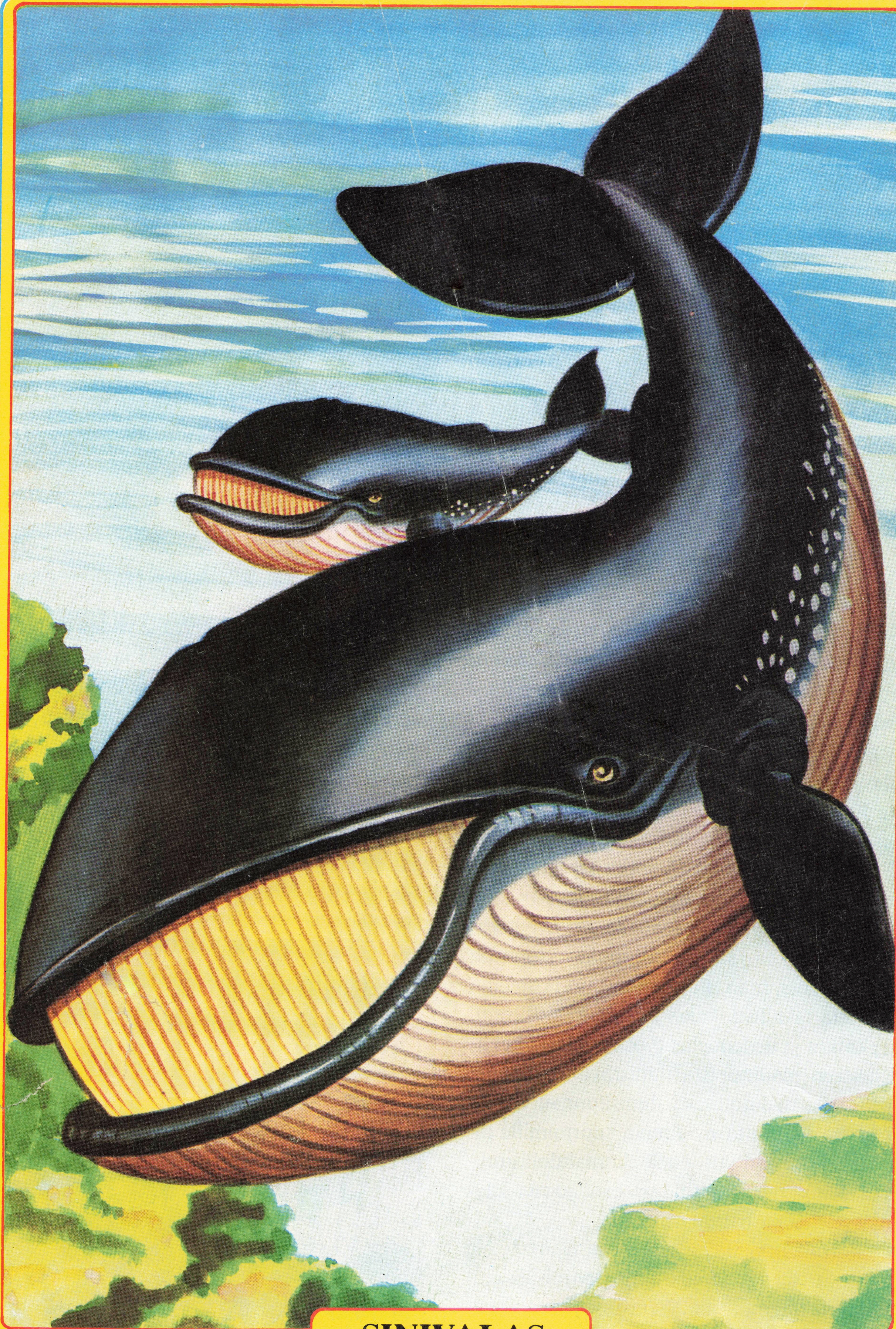
kee sitten suunsa, nielee ravinnon ja suodattaa veden ulos. Sinivalas syö uskomattomia määriä pieniä mereneläviä sekä levää joka päivä. Mutta nyt on keksitty, että valaan ravinto kelpaa myös ihmisen syötäväksi. Vuodessa voidaan merestä nostaa huoletta arviolta 50 miljoonaa tonnia planktonia. Kuvittelepa vain atomikäyttöisiä sukellusveneitä, ''keinotekoisia valaita'', jotka kiertävät merissä äyriäisiä ja muuta saalistamassa.

Ennen pyydystettiin valaita — nyt myös valaan ruokaa. Ja 50 miljoonaa tonnia on paljon enemmän kuin nykyään nostetaan merestä tavallista kalaa ja rapua vuosittain. Teknikot ja tiedemiehet työskentelevät kehittääkseen planktonista ihmisravintoa. Tämä pelastaisi mahdollisesti ihmiskunnan nälänhädältä — mutta maailman suurimmille nisäkkäille tuskin jäisi enää elinmahdollisuuksia. Nämä meren jättiläiset ovat jo nyt käymässä erittäin harvinaisiksi.

Sinivalaat viettävät vaeltavaa elämää. Ne liikkuvat sekä maapallomme pohjoisilla että eteläisillä merialueilla. Ja ne uivat yhtä nopeasti kuin höyrylaiva.

Äitivalas synnyttää kerralla yhden tai kaksi poikasta. Ne syntyvät vedessä ja osaavat heti uida ja sukeltaa kuin täysikasvuinen valasyksilö. Äitivalas imettää poikastaan veden alla. Tämä ei ole kovinkaan mutkatonta, koska pienen valaanpojankin on aina silloin tällöin noustava pintaan hengittämään.

SINIVALAS